

NEUROPSYKOLOGISTEN TUTKIMUSTEN JA KUNTOUTUSTEN MYÖNTÄMISEN PERUSTEET 1.1.2020 ALKAEN –

LAPSET JA NUORET/ENNALTAEHKÄISEVÄT PALVELUT

Maksusitoumuksen myöntäjällä tulee olla käytettävissään lapsesta tehty pedagoginen arvio sekä lapselle laadittu kuntoutussuunnitelma, tieto koulun tukitoimista ja kodin ja koulun kanssa tehdystä sopimuksista lapsen arjen tukemiseksi, psykologisen tutkimuksen tulokset ja psykologin suositukset sekä mahdolliset muut lausunnot ja suositukset. Psykologin lausunnossa kykytason määrittely tulee olla laadittu nykytermistö käyttäen. Koulun tukitoimet ovat ensisijaiset lapsen tukemiseksi.

Maksusitoumuksen myöntää ennaltaehkäisevien palvelujen johtava sosiaalityöntekijä tai palveluesimies. Maksusitoumuksen harkinnassa on apuna psykologi. Maksusitoumus myönnetään aina yksilökohtaisella harkinnalla, perustuen alla oleviin kriteereihin. Maksusitoumuksen myöntäminen pohjautuu aina viimeisimpään kuntoutussuunnitelmaan.

Maksusitoumuksella myönnettävän kuntoutusjakson pituus voi olla maksimissaan 20 kertaa. Asiakkaalle voidaan myöntää korkeintaan kaksi kuntoutusjaksoa. Jos neuropsykologi suosittelee jatkokuntoutusta jo aiemmin kuntouttamalleen lapselle, lapsen oppimista tulee kuvata suosituksessa numeerisesti.

Neuropsykologinen tutkimus

Myönteinen päätös

Neuropsykologinen arvio voidaan myöntää tilanteessa, jossa lapsen aiemmat psykologiset tutkimukset eivät pysty selittämään lapsella ilmeneviä ongelmia tai lapsen oppimisvaikeudet vaativat toistuvasti psykologin tutkimuksia.

Kielteinen päätös

Maksusitoumusta ei pääsääntöisesti myönnetä neuropsykologiseen arvioon, mikäli psykologinen tutkimus on tehty vuoden sisällä.

Neuropsykologinen kuntoutus

Myönteinen päätös

- vaikea lukivaikeus
- vaikea hahmotushäiriö
- keskivaikea/vaikea kielellinen erityisvaikeus tai kielellinen erityisvaikeus liittyen johonkin toiseen vaikeuteen
- vaikea matematiikan oppimisvaikeus

- hankalat toiminnan ohjaukselliset vaikeudet, joissa lääkehoito ei yksin riittävästi auta
- lapsen edellä mainitut, vaikeat oppimisvaikeudet, eivät ole lähteneet lievittymään koulun ja kodin säännöllisesti toteutetuin tukitoimin
- ongelmat heijastuvat lapsen arkeen monella alalla ja haittaavat lapsen koulunkäymistä ja
- lapsen pitää olla itse myöntäväinen kuntoutukseen ja
- vanhemmat haluavat sitoutua kuntoutusjaksoon
- lapsella on kaksi tai useampia oppimispulmia yhtä aikaa (esim. vaikea lukivaikeus ja tarkkaavaisuuden häiriö tai kielellinen erityisvaikeus ja vaikea lukivaikeus)
- vahva lukiriski + vahva geneettinen perimä lukivaikeudelle
- jos on oletettava, että kuntoutus voisi palauttaa lapsen koulumotivaation silloin, kun koulumotivaatio on heikko oppimisvaikeuden vuoksi
- lapsen suoriutumisessa on suuri puoliero;
  - o toinen puoli näyttäytyy erittäin heikkona
  - o toinen puoli näyttäytyy heikkona ja heijastuu haittaavana lapsen arjen kokonaistilanteeseen
- lapsella on kapea-alainen, mutta vaikeasti oppimista rajoittava vaikeus, esim., kapea-alainen lukivaikeus, joka heijastuu laajasti koulun käymiseen
- lapsella on oppimisvaikeuden taustalla vaikeita muistin pulmia
- neuropsykologinen kuntoutus on ensisijainen kuntoutus kouluikäisille lapsille. Alle kouluikäisille lapsille tarjotaan ensisijaisesti puhe- tai toimintaterapiaa, johon pääsee nopeammin.
- lapsen oman kuntoutusmotivaation arvioiminen on erityisen tärkeää yli 15-vuotiaiden kanssa; mitä nuori itse toivoo kuntoutukseltaan?

Kielteinen päätös – muu riittävä tuki lapsen arkeen on aina varmistettava!

- lapsen arki sujuu, vaikka tutkimusprofiili viittaisi oppimisvaikeuksiin
- koulun tukitoimet riittävät, vaikka tutkimusprofiili viittaisi oppimisvaikeuksiin
- lapsella on monimuotoinen tai laaja-alainen oppimiskyvyn häiriö
- lapsen oppimisen vaikeutta selittää lapsen psykologiset ja/tai sosiaaliset syyt. Aina tarvitaan kokonaisarvio lapsen tilanteesta ja tämä pitää näkyä kuntoutussuunnitelmassa. Lapsen muun tuen tarve pitää näissä tilanteissa arvioida huolellisesti.
- lapsen elämässä on akuutti kriisitilanne, joka haittaa oppimista ja kuntoutukseen keskittymistä (esim. huostaanotto, avioero, perheenjäsenen kuolema). Neuropsykologista kuntoutusta voidaan harkita akuutin kriisitilanteen jälkeen, mikäli kriteerit edelleen täyttyvät.
- Muita kuntoutuksia/psykoterapiaa on menossa yhtä aikaa. Neuropsykologiselle kuntoutukselle voi olla edelleen tarve muiden kuntoutusten tai psykoterapian jälkeen.
- lapsi on jo aiemmin saanut kaksi kuntoutusjaksoa
- alle kouluikäiset lapset ohjataan ensisijaisesti puheterapiaan ja toimintaterapiaan

Kiireellisysharkinta jonosijoittelussa

- geneettinen perimä ja/tai vaikea lukivaikeus; tavoite on, että kuntoutus saadaan alkamaan alkuopetuksen aikana
- lapsen arki on hyvin kuormittavaa, vaikka hänellä on käytössään vahvat tukitoimet koulussa
- oppimisvaikeudet heijastuvat vahvasti lapsen tunne-elämään ja sosiaalisiin suhteisiin

Neuropsykologinen ohjaus:

Neuropsykologinen ohjaus toteutetaan lapselle tehdyn neuropsykologisen arvion jälkeen. Ohjaus sisältää vanhempien, opettajien ja lapsen ohjauksen siihen, kuinka arvioissa havaitut pulmat voidaan huomioida lapsen kasvuympäristössä. Ohjaukseen voi sisältyä yhteensä 5-10 tapaamista lapsen sekä vanhempien ja/tai opettajien kanssa.

Myönteinen päätös

- neuropsykologisessa arvioissa lapsella on todettu oppimisvaikeus, joka heijastuu monella tavalla hänen arkeensa, mutta ei kuitenkaan vaadi neuropsykologista kuntoutusta
- lapsen kykytaso mahdollistaa kielellisen ohjauksen vastaanottamisen ja ohjauksen hyödyntämisen hänen omassa arjessaan ja opiskelussaan
- ohjauksella voidaan lisätä lapsen omaa ymmärrystä tilanteesta ja auttaa häntä löytämään oppimisvaikeutta kompensoivia keinoja oppimisensa tukeksi
- on oletettava, että ohjaus voisi palauttaa lapsen koulumotivaation silloin, kun koulumotivaatio on heikko oppimisvaikeuden vuoksi
- vanhemmat ovat kiinnostuneita saamaan ohjausta ja tukemaan lapsensa arjessa ja koulussa pärjäämistä
- ohjauksella voidaan tukea koulun ymmärrystä lapsen tilanteesta ja auttaa lapsen pärjäämistä koulussa

Kielteinen päätös

- lapsella ei ole ohjausta vaativaa oppimisvaikeutta
- lapsen arki sujuu, vaikka tutkimusprofiili viittaisi oppimisvaikeuksiin
- koulun tukitoimet riittävät, vaikka tutkimusprofiili viittaisi oppimisvaikeuksiin
- lapsella on monimuotoinen tai laaja-alainen oppimiskyvyn häiriö
- lapsen elämässä on akuutti kriisitilanne, joka haittaa oppimista ja ohjaukseen keskittymistä (esim. huostaanotto, avioero, perheenjäsenen kuolema). Neuropsykologista ohjausta voidaan harkita akuutin kriisitilanteen jälkeen, mikäli kriteerit edelleen täyttyvät.
- Muita kuntoutuksia/psykoterapiaa on menossa yhtä aikaa. Neuropsykologiselle ohjaukselle voi olla edelleen tarve muiden kuntoutusten tai psykoterapian jälkeen.
- lapsi on jo aiemmin saanut kaksi neuropsykologisen kuntoutuksen jaksoa
- lapsi ei ole motivoitunut ohjaukseen
- vanhemmat eivät pysty sitoutumaan ohjaukseen

